

Una ambaixada permanent

La desaparició tan inesperada de Mercè Rodoreda, representa un cop molt important per a la nostra comunitat intel·lectual.

Ha estat una de les escriptores que més prestigi i universalitat ha donat a la literatura catalana contemporània, una de les que més lectors ha guanyat per a la nostra llengua. Les seves novel·les, especialment «La Plaça del Diamant», han aconseguit una popularitat difícilment comparable a cap altra obra literària, no només a Catalunya, sinó a les altres cultures de l'Estat espanyol. Les nombroses traduccions a tants i tants idiomes han fet d'aquesta catalana insigne i de la seva obra una ambaixada que serà ja permanent a Catalunya i arreu del món.

Però si la seva obra perdurarà, el que sí enyorarem definitivament serà la seva figura afable, la seva presència tant encoratjadora davant de les noves genera-

cions d'escriptors, present malgrat el seu discret estatge a Romanyà de la Selva. I sobretot, de segur que la seva força literària encara ens hauria pogut donar

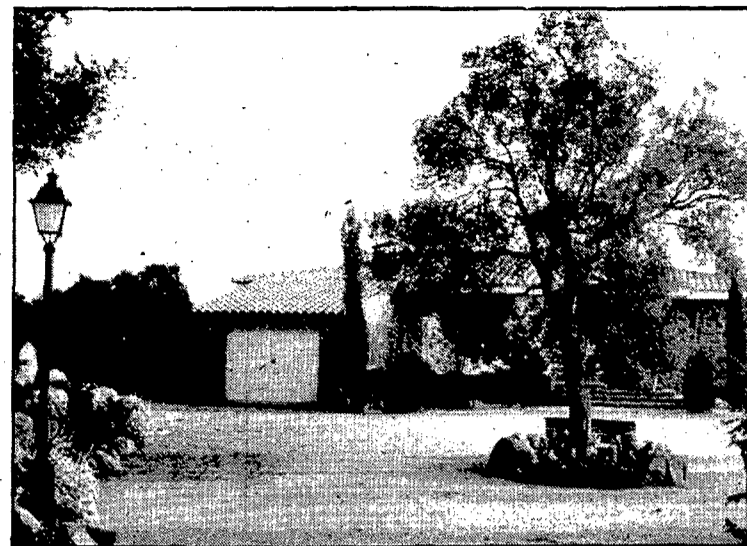
tantes i tantes pàgines de la més bella prosa catalana.

Max Cahner

Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya

L'alcalde va anar a donar el condol a la família. En la fotografia, al fons, un nét i la nora. A la dreta, l'editor Joan Sales (Foto: Dani Duch).

La casa de Mercè Rodoreda a Romanyà ha quedat buida (Foto: Comalat).

El meu record de Mercè Rodoreda

Ha mort Mercè Rodoreda. Vaig conèixer diumenge passat la notícia de la seva malaltia, però no podia imaginar-me en aquell moment que no la tornaria a veure mai més. Dintre meu vaig dir-me que l'aniria a visitar, quan em fos possible, i li portaria un test amb flors. Li agradaven molt les flors. Al jardí de casa hi ha un ciclamen que havia de ser per a ella. El dia que li portava a casa seva, no la vaig trobar, era a Barcelona. D'això fa un parell de mesos. Era un matí clar i serà de dissabte del mes de febrer. M'havia decidit finalment a anar a demanar-li la seva presència per a un col·loqui sobre la seva obra a la secció de Lletres del Col·legi Universitari de Girona. La casa de Romanyà, prop del cel i mirant al mar, era tancada. Pensava tornar-hi un altre dia. Ja no podrà ser.

La vaig conèixer fa uns quants anys. Ella anava de tant en tant a comprar a casa dels meus pares a Llagostera. La meua mare era, i és, una gran admiradora de la novel·lista desapareguda, com jo mateixa. Així, per atzar, vàrem encetar una lleugera i respectuosa amistat. La veia esporàdicament i parlàvem. Per ella vaig conèixer l'obra de Hermann Hesse, Demian, un dels llibres que més he admirat durant molts anys. I també vaig redescobrir Romanyà, amb el seu aire pur i el seu encís, que la va atraure a ella, com a tants homes des de la nit del temps. I els arbres, i les flors i els jardins. Estava enamorada del meu desmai, un dels seus arbres preferits, i meu també, i del jardí net i tranquil de la casa dels meus pares.

La recordaré sempre amb un somriure a la boca, amb la seva mirada profunda, però a la vegada temorena, baixant els ulls sense saber ben bé on mirar, introvertida, sempre reservada i distant, com protegint el seu immens món interior darrera d'un mur impenetrable, dolça, amable, de riallada sincera i espontània, menuda d'estatura, però molt gran.

Mariàngela Vilallonga i Vives

Coordinadora de Filologia Hispànica al Col·legi Universitari de Girona

Nota de premsa de CDC de les comarques gironines

«En el trist esdeveniment de la sensible pèrdua de la nostra escriptora Na Mercè Rodoreda, el col·lectiu de Convergència Democràtica de Catalunya de Girona testimonia el seu condol per la irreparable pèrdua.

La vida i l'obra de la nostra escriptora no serà pas oblidada, ans al contrari romandrà entre nosaltres com un exponent magnífic d'una vida al servei de Catalunya.

Agraint-vos l'obra meritíssima, reposeu en pau, Mercè Rodoreda!».

A les dues es comunicava oficialment la mort produïda mitja hora abans. (Foto: Comalat).

Una primavera sense Mercè Rodoreda

Marta Pessarrodona

No cauré en el parany de dir que, quan a la una i vint minuts del dimecres dia tretze d'abril (un mes d'una crueltat notable, segons que ens ensenyà Eliott) deixava de respirar Mercè Rodoreda, desapareixia el millor escriptor —narrador, és a dir— contemporani en llengua catalana. I no hi cauré perquè seria seguir el tarannà més discutible de nosaltres, els catalans: aquest vici que ens fa atorgar primers llocs periòdicament i, en especial, quan la mort, la Desconeguda foixiana, ha fet la seva aparició solemne, o sigui quan la persona afortunada amb la qualificació ja no pot gaudir de l'álabança. No obstant això, sí diré que, al meu entendre, Mercè Rodoreda és un dels grans narradors (i ja penso en termes més universals) del nostre segle, com ho prova el fet d'ésser en aquest moment mateix un dels escriptors més coneguts —vol dir, traduïts que mai no ha tingut Catalunya. I empro molt intencionadament el genèric masculí (en el qual no crec) perquè m'entengui tothom.

És molt difícil parlar de l'autora quan —com és el meu cas— no sols he admirat profundament la seva obra, sinó que també ha existit un gran aprecí per la persona. No obstant això, en aquestes notes precipitades, voldria recordar, pel que fa a l'autora, que Mercè Rodoreda tingué al llarg de la seva trajectòria literària el valor de no donar «peixet» als seus admiradors, als seus lec-

tors. Quan tothom esperava una altra Plaça ella l'empenygué amb un Carrer de les Camèlies, un Jardí vora el mar, per culminar amb l'obra mestra que és, sens dubte, Mirall trencat. A desgrat del desencís que devia patir més d'una persona, els lectors —i molt vitalment, les lectores— van —vam— continuar molt fidels i, naturalment, esperàvem, davant l'anunci de Quanta, quanta guerra una altra «mirall», que, evidentment, no vam tenir. Novament Mercè Rodoreda ens deia, si vollem escoltar-la, que fer art del propi art és amanerar-se, i ella estava per la veritable creació artística.

Mercè Rodoreda, la persona, era la novel·lista, i dient això crec retre-li el millor homenatge del qual sóc capaç. La seva ambició fou la de crear a través de la narració, la resta era quelcom suplementari. Això no vol dir que fos una mena d'obsedida, la conversa de la qual només voltès entorn de la història de la literatura. No. La seva conversa podia abraçar els temes més diversos, sense oblidar ni tan sols els frívols. No obstant això, la vida li interessava per tal de fer-ne matèria de creació, sense la barroeria, ai las! tan freqüent, de pouar només en la pròpia autobiografia. Tampoc la seva dedicació (que és la més notable que he vist mai) no li impedia ser amiga de les seves amigues, ésser sensible i, en conseqüència, tractar d'ajudar una amiga que passava un mal moment. La se-

va poca afició a la vida social no li impedí saber actuar socialment quan calia, amb cura, però, com és públic i notable. Personalment he trobat poques persones que hagin passat per la meua vida que, en un moment donat, per un gest, un detall m'hagin donat la felicitat que, en més d'una ocasió, en donà Mercè Rodoreda. També he trobat poques persones que, com ella, em suposessin un estímul de rigor en això tan difícil que és ésser una escriptora i, per posar-ho més difícil, catalana.

Cada primavera (estació de l'any que detesto) pensava en la gran alegria que el jardí de Romanyà procuraria a Mercè Rodoreda. El que ens queda de primavera em donarà dolor, el de l'absència.

¿Què faran les flors, tan silencioses amb el seu llenguatge, sense la Mercè? ¿Què farem nosaltres sense els personatges que la Desconeguda ha emmudit ja per sempre? Recordo, amb dolor, un parell de versos d'un dels nostres poetes, molt estimat per Mercè Rodoreda, que diuen —i penso que descriuen molt bé la mort— «és una mica de vent fred/i de malenconia». Aquestes dues línies de Josep Carner, un fenomen de la poesia catalana, com ho és Mercè Rodoreda en la narrativa, em recorden la crueltat de passar una primavera sense ella. No obstant això, mentre tant gent l'admirem (i una més reduïda l'estimem) viurà per sempre entre nosaltres i les generacions que ens segueixin.

Perquè la qualitat no s'improvisa:
Poseu estrelles al vostre Hostal.

MATACHANA
Equipaments hotelers.

Visiteu-nos: C/. Carme, 129 - Tel. 20 84 58 - GIRONA

